

Główny Inspektorat Sanitarny

Departament Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia

BŻ.UE.424.77.2023.2

Warszawa, dnia 13 września 2023 r.

Pani
Marta Krzyżanowska – Sołtysiak
marta@bezglutenowamama.pl

Szanowna Pani,

w związku z przesłaną korespondencją (e-mail z 7.09.2023 r.) w sprawie oferowanego w sprzedaży w sklepie piekarni „Książ” w Lesznie - chleba określanego jako „bezglutenowy” w miejscu jego wystawienia (koszu wiklinowym) oraz Pani apelem o przeprowadzenie działań edukacyjnych personelu w związku z prowadzonymi działaniami niezgodnymi z przepisami rozporządzenia wykonawczego Komisji nr 828/2014¹, Departament Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia w Głównym Inspektoracie Sanitarnym przedstawia informacje w sprawie.

Pani skarga została przekazana do właściwego terenowo organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej z poleceniem przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego oraz weryfikację, czy:

- przedmiotowe pieczywo spełnia warunki dla żywności bezglutenowej, określone w rozporządzeniu wykonawczym Komisji nr 828/2014, tj. zawartość glutenu nie przekracza 20 mg/ kg;
- piekarnia produkująca pieczywo ma wdrożone odpowiednie procedury zapobiegające zanieczyszczeniom krzyżowym glutenem pieczywa określanego jako „bezglutenowe”.

Poniżej Departament przedstawia wyjaśnienia dot. przepisów regulujących przekazywanie informacji na temat nieobecności glutenu w żywności.

Komunikat „produkt bezglutenowy” jest informacją przekazywaną na zasadzie dobrowolności, o której mowa w art. 36 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 w sprawie przekazywania

¹ ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) NR 828/2014 z dnia 30 lipca 2014 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat nieobecności lub zmniejszonej zawartości glutenu w żywności (Dz. U. UE. L 228, z 31.07. 2014 r str. 5.)

konsumentom informacji na temat żywności (...)². Zgodnie z art. 36 ust. 2 ww. rozporządzenia, informacje na temat żywności przekazywane na zasadzie dobrowolności muszą spełniać następujące wymogi:

- nie mogą wprowadzać konsumenta w błąd (o czym mowa w art. 7 ww. rozporządzenia);
- nie mogą być niejednoznaczne ani dezorientować konsumenta; oraz
- muszą być, w stosownych przypadkach, oparte na odpowiednich danych naukowych.

W oparciu o art. 36 ust. 3, który przewiduje przyjęcie przez Komisję aktów wykonawczych dotyczących stosowania ww. wymogów w odniesieniu do dobrowolnych informacji na temat żywności m.in. dotyczących braku lub zmniejszonej zawartości glutenu, zostało przyjęte rozporządzenie wykonawcze Komisji nr 828/2014.

Obecnie obowiązujące przepisy krajowe i unijne nie określają miejsca, w którym mają być przedstawione informacje nt. bezglutenowości produktu. Nie ma wymagań, by informacja ta była zamieszczona na opakowaniu jednostkowym. Co więcej, przepisy nie wymagają też by produkt oznakowany jako bezglutenowy był sprzedawany wyłącznie w opakowaniach jednostkowych – chociaż, w opinii Departamentu, opakowanie produktu w opakowanie jednostkowe należy uznać za dobrą praktykę w celu zapobiegania zanieczyszczeniom krzyżowym. Nie ma również przepisów szczegółowych, które bezpośrednio nakładałyby na przedsiębiorców obowiązek przeprowadzania badań laboratoryjnych w kierunku obecności glutenu we wszystkich produktach oraz partiach produktów znakowanych jako "produkt bezglutenowy".

Niemniej jednak obowiązki przedsiębiorców dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej żywności wynikają z ogólnych przepisów prawa żywnościowego, które obligują ich do wdrożenia stosownych działań. Szczegółowe informacje nt. obowiązków przedsiębiorców są zamieszczone w opublikowanym na stronie GIS artykule: [„Wymagania dla żywności znakowanej jako „bezglutenowa” lub „o bardzo niskiej zawartości glutenu” – informacje dla konsumentów i obowiązki przedsiębiorcy](#)”.

Odpowiedzialność za bezpieczeństwo żywności deklarowanej jako bezglutenowa oraz jej oznakowanie, ponosi producent lub podmiot wprowadzający żywność do obrotu. Ponadto przedsiębiorca ma obowiązek działania na rynku spożywczym z uwzględnieniem m.in. ochrony zdrowia i życia oraz interesów konsumentów, a w związku z tym przekazywanie informacji, które pozwolą im na dokonywanie świadomego wyboru związanego ze spożywaną

² ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. Urz. UE L 304 z 22.11.2011, z późn. zm)

żywnością. Powyższe wynika z art. 17 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności.

Biorąc pod uwagę powyższe należy podkreślić, że podmioty działające na rynku spożywczym zamieszczające w oznakowaniu, reklamie lub prezentacji środków spożywczych określenia „bezglutenowy” i „o bardzo niskiej zawartości glutenu” powinny być w stanie udowodnić organom urzędowej kontroli, że wprowadzana do obrotu żywność spełnia wymagania rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 828/2014 z dnia 30 lipca 2014 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat nieobecności lub zmniejszonej zawartości glutenu w żywności, tzn. **że zawartość glutenu w produktach nie przekracza odpowiednio 20 mg i 100 mg na kilogram żywności przeznaczony dla konsumenta końcowego.**

W kwestii podniesionej przez Panią sprawy podawania informacji o niezamierzonym krzyżowym zanieczyszczeniu glutenem (typu „może zawierać śladowe ilości glutenu”, „możliwa obecność glutenu”, „w zakładzie wykorzystuje się zboża zawierające gluten”) w przypadku produktów oznakowanych jako „bezglutenowe”, Departament informuje, że tego rodzaju praktyka nie powinna mieć miejsca, gdyż znakowanie takie wprowadza konsumentów w błąd. Nawet jeśli produkt spełnia przepisy rozporządzenia 828/2014 tj. zawiera gluten w ilości poniżej 20 mg /kg glutenu, producent nie powinien umieszczać ww. ostrzeżenia, m.in. z uwagi na fakt, że przepisy prawa żywnościowego nie definiują „śladowej ilości”, a sam komunikat wzbudza w konsumentach niepewność, czy przedsiębiorca panuje nad procesem produkcyjnym, a produkt rzeczywiście spełnia wymagania dla żywności bezglutenowej.

Jeżeli producent nie jest w stanie wyeliminować zanieczyszczenia krzyżowego żywności glutenem i nie jest w stanie zapewnić by poziom glutenu w żywności nie przekraczał 20 mg/kg - powinien odstąpić od znakowania swoich wyrobów jako „bezglutenowe”.

Należy mieć jednak na uwadze, że znakowanie produktów jako „bezglutenowe” (lub „o bardzo niskiej zawartości glutenu”) nie zwalnia przedsiębiorców z obowiązkowego deklarowania (zgodnie z ww. art. 21 ust. 1 rozporządzenia nr 1169/2011) w składzie produktów powodujących reakcje alergiczne i nietolerancji m.in. zbóż zawierających gluten i ich produktów pochodnych, jeśli zostały one użyte do produkcji żywności i są nadal obecne w produkcie końcowym (nawet w ilościach poniżej 20 mg/kg – wartości progowej do oznaczania produktów jako bezglutenowe). Zgodnie z wykładnią Komisji Europejskiej obie informacje nie wykluczają się wzajemnie.

Reasumując, Departament podkreśla, że w świetle obecnie obowiązujących przepisów prawa żywnościowego przedsiębiorca produkujący żywność bezglutenową nie ma obowiązku

pakowania jej w opakowania jednostkowe i zamieszczania właśnie na nich informacji nt. nieobecności glutenu. Powinien natomiast zapewnić, że zachowane są środki ostrożności związane z możliwym jej wtórnym „zanieczyszczeniem” glutenem np. podczas dystrybucji i sprzedaży. Gdyby przepisy wskazywały inaczej, wówczas poprzez analogię, nie byłoby również możliwe oferowanie przez zakłady żywienia zbiorowego dań określonych jako bezglutenowe, które nie są opakowywane w opakowania jednostkowe. Motyw 2 preambuły rozporządzenia nr 828/2014 informuje, że: *„Informacja na temat nieobecności lub zmniejszonej zawartości glutenu w żywności powinna pomóc osobom nietolerującym glutenu w ustaleniu i wyborze zróżnicowanej diety obejmującej żywienie się w domu i poza domem.”*

Jednocześnie Departament informuje, że w trosce o dobro konsumentów z nietolerancją glutenu, każdego roku w ramach *Planu pobierania próbek w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej w kierunku oznaczania glutenu* organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej pobierają próbki żywności z różnego rodzaju grup środków spożywczych w tym m.in. środków ogólnego spożycia oznakowanych jako bezglutenowe.

Ponadto kontrolą bieżącą objęte są zakłady przemysłu spożywczego produkujące żywność bezglutenową, w tym piekarnie, oraz zakłady żywienia zbiorowego oferujące dania bezglutenowe.

Departament informuje, że niniejsze pismo nie stanowi wiążącej interpretacji przepisów prawa, a jedynie generalne wyjaśnienie treści norm prawnych w świetle okoliczności wskazanych przez wnioskodawcę. Na podstawie obowiązujących przepisów prawa Główny Inspektor Sanitarny nie posiada kompetencji do dokonywania wiążących interpretacji przepisów prawa. Należy zauważyć, iż do konkretnej i indywidualnej oceny prawnej określonej sprawy administracyjnej w zakresie bezpieczeństwa żywności umocowani są właściwi państwowi inspektorzy sanitarni, którzy dokonują tej oceny, nie tylko na podstawie pisma wnioskodawcy, ale przede wszystkim po przeprowadzeniu określonego przepisami prawa postępowania wyjaśniającego wszechstronnie wszystkie aspekty sprawy administracyjnej.

Z poważaniem

Katarzyna Poskoczym
Dyrektor

/dokument podpisany elektronicznie/